

„Prawo państwa do stosowania przymusu szkolnego”

Autor: dr Justyn Piskorski

Ogólne streszczenie wystąpienia: Państwo dysponuje licznymi środkami umożliwiającymi kształtowanie postaw obywateli. W paście tych środków istotną rolę odgrywają te, które wiążą się ze stosowaniem przymusu. Przymus może być oczywiście stosowany z różnym natężeniem, może być regulowany przez różnego rodzaju przepisy i występować na gruncie różnych gałęzi prawa (prawo karne, administracyjne, cywilne) oraz być egzekwowany przez różne organy państwa (sądy, policję, organy administracji). Fundamentalną kwestią do rozstrzygnięcia jest pytanie o to czy, a jeśli tak to w jakim zakresie państwo może wymuszać odpowiednie zachowania rodziców i uczniów stosując środki o charakterze przymusowym w dziedzinie edukacji. W odniesieniu do problematyki edukacji domowej biegunami wytyczającymi pole manewru państwa są: prawo do prywatności, prawo rodziców do określenia sposobu edukacji własnych dzieci, prawo do nauki oraz zasada pomocniczości prawa i zasada *ultima ratio* prawa karnego. W tym polu znajduje się prawo rodziców do decydowania o edukacji własnych dzieci. Coraz częściej formułowane są opinie, że prawo do wyboru formy edukacji jest odrębnym prawem człowieka. Ta sytuacja rodzi określone konsekwencje: państwo nie tylko nie posiada prawa ingerencji w zakres realizowanego nauczania, ale co więcej jest gwarantem tego, aby procesy takie przebiegały bez zakłóceń. W zakresie wytyczonym zasadą pomocniczości państwo powinno wspierać procesy edukacji domowej. Odrębnym problemem jest kontrola realizowania procesów edukacyjnych. Wymaga ona jednak gruntownej znajomości uwarunkowań towarzyszących edukacji domowej, a państwo powinno wystrzegać się arbitralności w rozstrzyganiu tak złożonych kwestii. W tym względzie zatem nie powinny być formułowane wskazania pozytywne (określające zakres powinności intelektualnych dziecka), a podstawą czynności kontrolnych

powinny być jedynie przesłanki negatywne (np. związane ze stwierdzeniem pewnych uchybień, np. podejrzeniem o demoralizację).

Nota o autorze: *dr Justyn Piskorski – adiunkt w Katedrze Prawa Karnego Wydziału Prawa i Administracji UAM w Poznaniu; opiekun sekcji karnej Uniwersyteckiej Poradni Prawnej; rzecznik dyscyplinarny ds. studentów UAM; ekspert Instytutu Sobieskiego. Jego zainteresowania obejmują zagadnienia polityki kryminalnej, prawa karnego materialnego, prawa karnego międzynarodowego i europejskiego oraz zagadnienia związane ze wzrastającą internacjonalizacją przestępczości. Żonaty, ojciec trójki dzieci.*